

הפטרה מבוארת

על-פי המלבי"ם

שתי הלכות ביום

פרשת בחוקותי

ירמיהו, פרק טז, יט - פרק יז, יד

בפרשת השבוע (בחוקותי) מוכיח ה' את ישראל ומזהיר אותם מפני הפורעניות שיבואו עליהם אם לא ילכו בדרך התורה, ומפטירים בנבואה זו של ירמיהו, שגם בה מזכירים תוכחות מעין אלו, ובזמן ירמיהו התקיימו הפורעניות הללו:

פרק טז (יט) לאחר שאמר ה' לירמיהו שהוא עתיד להעניש את ישראל על כך שעבדו עבודה זרה, התפלל ירמיהו לה' לביטול הגזירה, שהרי עבודה זרה היא דבר שאין בו ממשות, ואין מעשיהם אלא כמשחק תינוקות, ואם העונש הוא מפני שהכחישו את אלוקותו של ה', הרי הכל יודעים שה' הוא עזי ומעזי, ומנוסי ביום צרה, ולעתיד לבוא אליך גוים יבאו מאפסי ארץ - מכל קצוות הארץ, ויאמרו, אך שקר נחלו אבותינו, הבל, ואין בם מועיל, וכיון שכבר עתה אין בעבודה זרה ממשות, ולעתיד לבוא הכל יידעו זאת, אל תעניש את ישראל על שעסקו בהבלים אלו. (ט) היעשה לו אדם אלהים, והמה - והלא ידוע שהמה לא אלהים, ואין לך להקפיד על מעשים אלו של ישראל. (כא) אמנם ה' השיב לו שאינו מתקנא בעבודה זרה, שידוע שאין בה ממש, אלא מענישם על עצם הדבר שכפרו בה' ובחרו להם דבר שהוא הבל ואין בו ממשות, ולכן הנני מודיעם כבר בפעם הזאת, לפני הזמן העתיד לבוא שבו יכירו כל הגויים במלכותו וייחודו של ה', אלא עוד קודם לכן אודיעם [את ישראל] את ידי ואת גבורתי, שידעו שה' שולט על כל העולמות ומשדד את המערכה כרצונו, וידעו מיד כי שמי ה'. פרק יז (א) חטאת יהודה פתובה בעט ברזל, שעט זה כותב באופן חיצוני, על גבי הקלף, וגם חרוט בצפון שמי, שהוא חרוט ומעמיק לתוך הקלף, וכך חטאי יהודה היו גם פנימיים בעומק ליבם, וגם חיצוניים, בהנהגתם כלפי חוץ, חרושה חטאתם על לוח לבם, וגם ניכרת מבחוץ, ולקרנות מזבחותיכם. (ב) כזכר בנייהם - כשם שהם זוכרים תמיד בעומק ליבם את בניהם האהובים, כך יזכרו תמיד את מזבחותם ואשריהם העשויים לעבודה זרה, המזבחות על עץ רענן, כדרך עובדי עבודה זרה להקים מזבחות תחת העצים, והאשרות, שהם עצים המיוחדים לעבודה זרה, נטועים על הגבעות הגבוהות. (ג) הרי בשדה - ולכן את ההר שלי, וזהו הר הבית שבו בית המקדש, הנמצא במקום הנראה כשדה, כי נחרבו כל המקומות הסמוכים לבית המקדש, חילף וכל אוצרותיך, את הכל לבי איתן. וכן את במתיך את לבו, בחטאת - כעונש על החטאים הנעשים בכל גבוליך. (ד) ושמטתה - בכך שלא שמעו בקול ה' ולא נשארו בארץ ישראל לאחר שנחרב בית המקדש ונהרג גדליה בן אחיקם, אלא שמטו את הארץ וירדו למצרים [ואם היו נשארים בארץ לא היתה הארץ חריבה, כי השאיר מהם נבוכדנצר כורמים ויוגבים שיעבדו בשדות], ונבך - נעשתה השמיטה גם בהם בעצמם, שיצאו מחירות לעבדות, ומבאר, כיון שהלכת מנחלתך אשר נתתי לך, וירדתם למצרים, והעבדתיך את איביך בארץ אשר לא ידעת, כיון שלאחר מכן כבש נבוכדנצר גם את מצרים והעביד אותם, כי אש קדחתם באפי, עד עולם תוקד. (ה) פה אמר ה', על כך שלא האמינו ישראל לדברי הנביא שאמר להם להשאר בארץ ישראל לאחר חורבן הבית והריגת גדליה בן אחיקם, וירדו למצרים, ארור הגבר אשר יבטח באדם, ואינו חושב רק שה' יושיענו, אלא שתהיה הישועה על ידי אדם פלוני, שגם זו דרגה נמוכה של בטחון, אלא ושמם בשר זרעו, כלומר, אינו בוטח בה' כלל, אלא גם היזרועי, שזהו הכח המניע את היד, חושב הוא שיהיה זה על ידי אדם, ונמצא שכל בטחונו הוא באדם

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

ארגון 'שתי הלכות ביום' שולח מגוון לימודים בנושאים שונים, ובכמה שפות. מעוניין ללמוד ולהבין את שאר פרקי הנ"ך? הצטרף למסלול לימוד 'נ"ך מבואר' של ארגון 'שתי הלכות ביום', ותקבל פרקי נ"ך מבוארים, בכל בוקר ישירות לתיבת הדוא"ל שלך!

להצטרפות לאחד או יותר ממסלולי הלימוד בדוא"ל: office@2halachot.org

ולא בה', ומן ה' יסור לבו לגמרי, הרי הוא ארור. (א) והיה אותו אדם פְּעֵרָעַר בְּעֵרְבָה - כמו עץ העומד יחיד ורירי בערבה, שאין מגיע אליו שפע מן השמים, ולא ירָאָה כִּי יבוא טוב. וגם משכניו לא תגיע אליו טובה, אלא וְשָׁכֵן אצל קוצים חֲרָרִים [-יבשים] בַּמִּדְבָּר, וגם משרשיו למטה לא יגיע אליו שפע, כיון שהוא נמצא בְּאֶרֶץ מְלָחָה וְלֹא תִשֵּׁב. (ב) ולעומת זאת, בְּרוּךְ הַגֵּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בְּה', ולא רק שהוא בוטח בכך שה' הוא מסבב הסיבות, אלא שחושב שיבוא הדבר על ידי סיבה פלונית או אדם פלוני, אלא וְהָיָה ה' מְבַטְחוֹ, שהבטחון שלו הוא שלם ומוחלט בה' לבדו, שיושיענו בעצמו, ואינו מסתמך על אמצעים טבעיים כלל, הרי הוא ברוך. (ג) והיה אותו אדם פְּעֵץ שְׂתוּל עַל מַיִם, וְעַל יוֹבֵל [-מקום שיש בו יבול ופירות] יִשְׁלַח שָׂרְשָׁיו, וְלֹא יִרְאָה - לא יירא ויפחד כִּי יבא חֶסֶם, שזהו דבר מצוי, אלא תמיד וְהָיָה עֲלֵהוּ רַעְנָן. וּבִשְׁנֵי בְצֻרֹת, שזהו דבר שאינו מצוי, גם כן לֹא יִדְאָג, וְלֹא יִמַּיֵשׁ [-לא יפסיק לעולם] מַעֲשׂוֹת פָּרִי. (ד) ואם תשאל, שהרי ראינו אנשים הבוטחים בה' ואינם מצליחים, על כך משיב הנביא כי צריך שיהיה הבטחון בה' שלם לגמרי, וְעִקְבַּ הַלֵּב מִכָּל - הרי כל המידות הרעות וציורי החטאים אורבים תמיד על הלב, שהוא שולט על האדם, ומנסים להחטיו, וְאִנָּשׁ הוּא - והרי זהו לב אנושי, העשוי בכל רגע להתהפך ולשנות את דעתו, וּמִי יִדְעֵנוּ - מי הוא שיכול לדעת את האמת, אם אותו אדם בוטח בה' כראוי או לא. (ה) ורק אֲנִי ה' חֲקֵר לֵב, בְּחֵן פְּלִיּוֹת, לדעת את מחשבות האדם הפנימיות והנסתרות ביותר, וְלִתֵּת לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ, שהם דרכי הנפש הפנימיים, וּפְפָרִי מַעֲלָיו - כמעשיו החיצוניים, כאשר יודע ה' שהם נובעים מבטחון פנימי בה', אך האדם הרואה רק את המעשים החיצוניים אינו יכול לדעת את מחשבות אותו אדם. (ו) ומלבד התנאי הראשון, שיהא הבטחון פנימי ואמיתי, יש צורך שגם לא יסתרו המעשים החיצוניים לבטחון בה', ואם דואג הוא לאסוף כסף ונכסים במרמה ובדרכים שאינן ישרות, הרי הוא כמו מין עוף ששמו קָרָא, אשר דָּגַר וְלֹא יִלָּד - דרכו לדגור על ביצים של עופות אחרים, שהוא לא ילד, וכשיגדלו הגוזלים יכירו שאינו אביהם ויעזבוהו, כך עֲשֵׂה וְאוֹסֵף עֵשֶׂר וְלֹא בְּמִשְׁפָּט - עושה זאת בדרכים שאינן הגונות, בְּחֻצֵי יָמוֹ יַעֲזֹבֵנוּ העוֹשֵׁר, ויהיה עוד יותר גרוע ממי שמעולם לא היו לו נכסים רבים, כיון שהוא כבר התרגל לדרכים אלו, ולכן וּבְאַחֲרֵיתוֹ יִהְיֶה נֶבֶל, כי ישאר בו הטבע לחמוס ולעשוק ולעשות כל דברי נבלה. (ז) לאחר שביאר הנביא שיש לאדם לבטוח רק בה', אומר כי פֶּסֶא כְבוֹד - מקום השראת כבודו של מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן - המרום מכל הסיבות הראשונות, שהוא ה', שאין לפניו כלום, הרי כסא כבודו הוא בְּמִקוֹם מְקֻדָּשׁוֹ, ששם השכין שכינתו והנהגתו שם היא בהשגחה פרטית. (ח) ומפרש מי הוא 'מרום מראשון', מְקוֹה יִשְׂרָאֵל - מי שישראל מקווים אליו ובוטחים בו, שזהו ה', הרי כסא כבודו והשגחתו הם במקדש, ולכן כָּל עֲזָבִיד יִבְשׁוּ - יתביישו על כך שעזבו את הבטחון בה' השוכן במקדש ומשגיח עליו, והלכו לסמוך על בשר ודם ולבקש את עזרתם, וְסוּרֵי - והסרים מעם ה', בְּאֶרֶץ יִפְתָּבוּ - יתפרסם שםם לדראון עולם כאילו נכתבו שמותיהם בספר והתפרסמו בכל העולם, על כִּי עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים אֶת ה'. (ט) עתה חוזר הנביא למה שהתאונן קודם לכן (טו יח) "לָמָּה הָיָה כְּאֲבִי נֶצַח וּמִפְתֵּי אֲנוּשָׁה מֵאֲנָה הֲרָפָא", והיתה כוונתו לנבואות הזעם שנשלח להינבא, ומכנה אותם בשם כאב ומכה, ומבקש, רְפָאֵנִי ה' וְאַרְפָּא, שלא יצטרך להתנבא עוד פורעניות, הוֹשִׁיעֵנִי וְאַוְשָׁעָה, כִּי תִהְלֵתִי אֶתָּה:

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

